

УДК 004:336.078.3

Г.М. Яровенко, Українська академія банківської справи

АСПЕКТИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглядається необхідність автоматизації фінансового контролю, аналізується ринок програмного забезпечення з точки зору наявності автоматизованих систем контролю. Розроблено схеми взаємозв'язку автоматизованої системи фінансового контролю з іншими підсистемами системи управління, технологічного процесу обробки інформації, функціональної структури.

Ключові слова: фінансовий контроль, автоматизація, управління.

Постановка проблеми. В наш час без застосування автоматизованих систем та інформаційних технологій неможливо уявити жодну сферу людської діяльності, а тим більше економічну. Сьогодні актуальна автоматизація не тільки рутинної роботи, але й інтелектуальної діяльності людей.

Якщо розглядати діяльність підприємств, що займаються виробництвом, торгівлею, або іншими видами діяльності, то всі процеси підлягають автоматизації, але не всі з них в наш час автоматизовані. Одним із таких процесів є процес здійснення фінансового контролю. Це пояснюється складністю і трудомісткістю контрольних процедур, а також тим, що на багатьох підприємствах система внутрішнього фінансового контролю слабо організована або зовсім відсутня. Аналіз діючої практики обліку і господарського (фінансового) контролю показує, що якщо на службу обробки облікової інформації поставлена комп'ютерна техніка, то при здійсненні контрольних функцій на підприємствах при поточному спостереженні, вивченні і перевірці інформації майже ніякі технічні засоби не використовуються [10, с. 125]. Також зараз набуває розповсюдження така форма контролю як аудит, тому малим підприємствам вигідніше користуватися послугами аудиторських фірм, чим організувати власну систему контролю.

Фінансовий контроль (ФК) треба розглядати з позиції системного підходу як єдину систему, що функціонує як підсистема системи управління. Підтвердженням цього є визначення системи фінансового (внутрішнього) контролю, яке дав В.В. Бурцев, – це “основа функціонування управлінської інформаційної системи, тобто системи обробки та інтеграції різної внутрішньої і зовнішньої інформації, необхідної для прийняття рішень на всіх рівнях управління” [4, с. 26].

Контроль – це система, функціонування якої передбачає наявність входу, виходу, механізму, який систему приводить в дію, управління, тобто середовища, де діє механізм, та безпосередньо процесу обробки, завдяки якому йде перетворення вхідної інформації у вихідну [4, с. 26; 1,

с. 14]. Це визначення контролю дається з позиції його автоматизації. Те, що контроль має ознаки системи, підтверджується на практиці.

Аналіз останніх публікацій. Питанню застосування автоматизованих систем та інформаційних технологій при здійсненні фінансового контролю в літературі приділяється недостатньо уваги. Публікацій з цього питання дуже мало, практично немає. Це викликано тим, що вітчизняний ринок програмного забезпечення цієї сфери слабо розвинутий, а на практиці контроль здійснюється вручну без використання комп'ютерної техніки і ґрунтується на досвіді фахівців. Фахівці, що здійснюють контрольні процедури, не тільки не оснащені ніякими технічними засобами, але й не вміють користуватися ними [10, с. 125].

Деякі автори, розглядаючи дане питання, односторонньо підходять до цієї проблеми. Вони розкривають необхідність застосування автоматизованих систем та інформаційних технологій у фінансовому контролі при проведенні ревізій, визначають, яку комп'ютерну техніку необхідно застосовувати. Але таких питань, як вимоги до програмного забезпечення, функціональних компонент системи, до системи в цілому, склад задач, які буде вирішувати система, опис технологічного процесу обробки інформації та багато важливих моментів вони не торкаються.

Є автори, які вирішують проблему автоматизації контролю, розглядаючи побудову, функціонування автоматизованої системи контролю, інформаційне забезпечення, систему кодування інформації. Прикладом є роботи М.Т. Білухи, але таких питань, як характеристика функціональних задач системи, конкретні приклади обробки інформації при рішенні конкретних задач контролю, він не торкається [3]. Деякі аспекти автоматизації контролю розглядають і такі фахівці, як Є.В. Калюга [10], В.П. Завгородній [7, 15], В.В. Сопко [15].

В літературі з інформаційних систем також дуже мало приділяється уваги автоматизованим системам фінансового контролю [2, 5, 9, 13].

Невирішені раніше частини проблеми. Не вирішено такі питання, як характеристика вимог до автоматизованої системи фінансового контролю (АС ФК), програмного забезпечення, функціональних компонент системи, склад задач, які буде вирішувати система, опис технологічного процесу обробки інформації в системі та конкретної задачі, розробка конкретних модулів системи.

Цілі статті – узагальнити обґрунтування необхідності автоматизації фінансового контролю; проаналізувати стан ринку програмного забезпечення на наявність автоматизованих систем, що використовуються при здійсненні фінансового контролю, та їх відповідність вимогам діючого законодавства і вимогам підприємств; визначити вимоги до АС ФК, задачі, які вона повинна вирішувати, описати технологічний процес обробки, взаємозв'язку з автоматизованою системою управління.

Виклад основного матеріалу. З розвитком автоматизованих систем і інформаційних технологій постає проблема їх застосування для вирішення задач фінансового контролю на підприємстві. Необхідність використання автоматизованих систем та інформаційних технологій для підвищення ефективності здійснення фінансового контролю за прийняттям управлінських рішень на підприємстві обумовлена наступними чинниками:

1. Значними обсягами інформації підприємства, які необхідно обробити, проаналізувати і на основі одержаних результатів дати рекомендації щодо подальшого здійснення діяльності підприємства, запобігання в майбутньому помилок, зловживань, невідповідностей діючому законодавству.
2. Вимогами до швидкості проведення перевірок, забезпеченням їх високої якості. Застосування найпростіших обчислювальних машин дає можливість виконувати обчислювальні операції в 5-7 разів швидше і в 2-3 рази дешевше, ніж на звичайних рахівницях [10, с. 124].
3. Трудомісткістю контрольних процедур, що вимагають використання багатьох арифметичних розрахунків, проведення різного роду аналізу. На багатьох підприємствах при проведенні контролю аналіз зводиться тільки до порівняння планових і фактичних показників. Автоматизація контролю підвищить ефективність прийняття рішення і надасть можливість проведення розрахунків різного ступеня склад-

ності, аналітичних процедур з використанням математичних і статистичних методів.

4. Специфікою і різноманіттям об'єктів перевірки (грошові кошти, позаоборотні активи, капітал та інші).
5. Циклічністю процесу фінансового контролю і його технологічного процесу. Правильно, коли перевірка носить систематичний характер і проводиться на підприємстві постійно. Якщо підприємство дуже велике, то перевірки на ньому здійснюються не так часто. Автоматизація вирішить цю проблему і дозволить проводити контроль систематично і повно. Для тих процедур контролю, які мають однакову методіку проведення, з'являється можливість розробити єдину програму розрахунку.
6. Необхідністю швидкого і повного виявлення помилок. При використанні засобів автоматизованої обробки даних процес виявлення помилок полегшується і знижується ризик їх невиявлення.

Питанням автоматизації фінансового контролю стали займатися не дуже давно на відміну від бухгалтерського обліку. Зараз в Україні жодна фірма-розробник програмних продуктів не займається автоматизацією фінансового контролю. Великі підприємства, на яких організована система фінансового контролю, самостійно розробляють програми для його автоматизації в рамках комплексної системи, або ж використовують зарубіжну продукцію – корпоративні системи, що мають модуль контролю.

Оскільки ринок програмного забезпечення (ПЗ) насичений бухгалтерськими програмами і програмами, які використовуються, наприклад, в цілях проведення економічного аналізу, то деякі підприємства почали пристосовувати їх для контролю [8]. З цією метою розробники почали модернізувати бухгалтерські програми шляхом розширення їх можливостей і додавання аналітичного модуля. Наприклад, програма "1С: Підприємство 8.0" дає можливість користувачу отримувати аналітичну інформацію по будь-якому синтетичному і аналітичному рахунку, субрахунку, завдяки чому можна прослідкувати всі документи, операції, які були здійснені по об'єкту аналізу. Але цей вид контролю має недолік – якщо при введенні інформації або на іншому етапі роботи було здійснено помилку, то аналіз буде отриманий також з помилкою. Щоб її знайти, фахівець повинен досить добре знати

бухгалтерський облік і всі операції, які було здійснено на підприємстві. А це досить складно.

Приклади існуючого ПЗ для фінансового контролю надано в таблиці 1, де зібрано не тільки

програмні продукти ФК, але й те ПЗ, яке можна використовувати в процесі контролю. Дані зібрані в результаті проведеного аналізу вітчизняного та російського ринків ПЗ.

Таблиця 1

Приклади програмних продуктів для фінансового контролю

Вид програмного забезпечення	Приклад програмного забезпечення
I. Програмні засоби загального призначення	
1. Користувачке прикладне програмне забезпечення ФК	
Електронні таблиці	"Excel" (Microsoft); "Lotus 1-2-3"
Текстові редактори	"Word" (Microsoft); "Лексикон"; "Иван Федоров"
Правові бази даних та довідники	"Юрист-Плюс"; "ГРОССБУХ"; "Лига-закон"; "Консультант Плюс"; "Гарант"; "Юсис"; "Дело и право"; "Кодекс"; "Юрисконсульт"; "Референт"; "Эталон"
2. Прикладне програмне забезпечення процедур ФК	
Бухгалтерські програми або їх окремі модулі	1С; Парус; Инфо-Бухгалтер; Абакус; Турбо-Бухгалтер; Паритег-Софт; Комтекс+; БЭСТ; К8-Balance; "Инфин"; "Интотек-бухгалтер"; Галактика; К/З
Програми управління електронним документообігом	1С: Документооборот; Гран-Док. Кондор; DOCS OPEN; Excalibur EFS; OfficeMedia; Staffware
Програми фінансового аналізу або їх окремі модулі	"Экономический анализ и прогноз деятельности предприятия" (ИНЭК); "Анализ финансового состояния предприятия" (ИНЭК); програмний комплекс "Аналитик" (ИНЭК); 1С: АФС – "Анализ финансового состояния предприятия" (спільна розробка фірм "1С" і "ИНЭК"); "ОЛИМП: ФинЭксперт" (Росэкспертиза); "ЭкспрессАнализ" (Телеком-Сервис); Система аналізу фінансово-господарської діяльності "БЭСТ-Ф" (Интеллект-Сервис); підсистема "Финансовый анализ деятельности предприятия", яка входить до складу комплексу RS-Balance; "Экономический анализ" – доповнення до програми "ИНФИН-бухгалтерия"; програма "ФИН.АНАЛИЗ"; спеціалізований розділ "Финансовый анализ" (СУПЕРМЕНЕДЖЕР); модуль "Финансовый анализ" програмного комплексу "Гепард"; PROGEST EXPERT (аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності); AUDIT EXPERT (фінансовий аналіз) і т.ін.
II. Інтегровані системи	Интегрированная автоматизированная информационная система контроля за ходом подготовки исходно-разрешительной документации (ИАИС "Делопроизводство – Контроль ИРД"); МОНОЛИТ SQL (підсистеми "Финансы и контроль за исполнением бюджетов" та "Учёт и контроль инвестиций по проектам"); ERA Financials (Ericor); ERP – система "Планування Ресурсів Підприємства" (модуль "Управление финансами"); infor:MES – система управління виробництвом класу MES – Manufacturing Execution System (модуль контролю стану і розподілу ресурсів); "Контур Корпорация. Финансовое управление" (система автоматизації фінансового планування і контролю виконання бюджету класу MPC, створена російською компанією InterSoft Lab).
III. Спеціальні програмні засоби ФК	"ФинИК – Финансово-инвестиционный контроль" (автоматизована інформаційна система фінансово-інвестиційного контролю); КИП – "Контроль инвестиционной программы строительства" (автоматизована інформаційна система контролю інвестиційної програми); "Финансовый калькулятор"; Frango Controller – фінансове управління і контроль

Програмне забезпечення, наведене в таблиці 1, використовується при проведенні фінансового контролю для рішення таких задач:

- 1) прикладне програмне забезпечення ФК, призначене для користувача, використовується для: складання різних документів і поліпшення їх зовнішнього вигляду; формування тестів; виконання простих аналітичних процедур; для вироблення професійної думки про відповідність того або іншого запису (операції, документа та ін.) чинному законодавству і т. ін.;
- 2) прикладне програмне забезпечення процедур ФК застосовується для: віднов-

лення і ведення бухгалтерського, ретроспективного, багатоваріантного обліку; швидкого і достовірного пошуку документів, їх логічного об'єднання і організації, надійного зберігання і контролю доступу до них; моніторингу; організації перевірки звітних форм, довідок, податкових декларацій та ін.; проведення фінансового аналізу за допомогою різних методик і розрахунку великого числа економічних показників; розробки і аналізу бізнес-плану підприємства;

- 3) інтегровані системи застосовуються на великих підприємствах і для рішення цілей та задач фінансового контролю мають окремі

окремі модулі, призначені для автоматизації деяких контрольних задач;

- 4) спеціальні програмні засоби ФК використовуються для: зіставлення даних різних файлів для визначення узгодженості сумісності даних; підсумовування, повторного впорядкування і переформатування даних; перевірки і аналізу записів з метою визначення якості, повноти, спроможності і правильності; тестування розрахунків і виконання перерахунку; зіставлення фактичних даних контролю із записами в системі бухгалтерського обліку; генерації звітів; оформлення вихідних документів тощо.

Із таблиці 1 видно, що на ринку ПЗ представлено достатньо розробок для здійснення фінансового контролю, але вони орієнтовані на вирішення окремих прикладних задач або функцій (організаційно-оформлювальний аспект) і застосовуються або для проведення аналізу, або як допоміжний інструмент в діяльності контролера, внаслідок чого виникають істотні обмеження у використанні математичних методів, логічних операцій у галузі аналізу даних і формуванні експертних оцінок. Також багато розробок для бухгалтерського обліку, які застосовуються для проведення окремих процедур контролю, але безпосередньо систем автоматизації контролю досить мало.

Враховуючи різні аспекти проведення контролю в Україні, відпадає можливість використовувати потенціал західних розробок у цій сфері, навіть шляхом їх адаптації і "українізації". Основним бар'єром до їх використання є відмінності концептуального характеру між українською і сучасною західною системами контролю та відмінності у законодавстві, результатом чого є виникнення невідповідності (а іноді суперечностей) функціональних і технологічних вимог до подібних систем.

Визначивши необхідність автоматизації ФК та виявивши недостатню забезпеченість відчизняного ринку ПЗ відповідними автоматизованими системами, пропонується розробити автоматизовану систему фінансового контролю (АС ФК). Для цього спочатку визначимо вимоги до майбутньої системи.

Автоматизована система фінансового контролю повинна відповідати наступним вимогам:

1. З позиції користувача: висока швидкість системи (між введенням даних, розрахунком показників і отриманням результату не повинно бути великого проміжку часу, розрахунки повинні виконуватися практично миттєво); легкий доступ до правових систем (закони, постанови,

стандарты та інші нормативно-правові акти); надійність роботи системи; стійкість системи в різних ситуаціях; гнучкість у нарощуванні і модифікації; адекватність і несуперечність закладених алгоритмів обробки інформації; "прозорі" і зрозумілі алгоритми обробки інформації; забезпечення безпеки за допомогою різних методів контролю і розмежування доступу до інформаційних ресурсів; зручність роботи, наочність і зрозумілість екранних і друкарських форм; можливість друку результатів одразу після введення даних і проведення розрахунків; зручний інтерфейс з автоматизованою системою бухгалтерського обліку і автоматизованою системою планування, які застосовуються на підприємстві; інформаційна технологія, на якій буде базуватися АС, повинна виконувати для контролера роль "підказувача", який радить не тільки, що робити, але і в якій послідовності; діалоговий характер, причому елемент "підказки" повинен органічно поєднуватися з актом відповіді контролера на поставлені питання.

2. Функціональні компоненти повинні надавати можливість конфігурувати систему відповідно до вимог на даний момент, включаючи реконфігурацію: залежно від змін в законодавстві; відповідно до вимог українського законодавства, міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, загальноприйнятих стандартів бухгалтерського обліку тощо.

Інформаційно-програмне середовище повинно підтримувати наступний функціональний набір АРМ-контролера: трансформацію бухгалтерської звітності; відновлення бухгалтерського обліку; можливість створювати екранні форми документів, створювати і редагувати будь-які вихідні документи (форми фінансової звітності, звіти про перевірку, звіти про виявлені порушення, помилки, аналітичні документи, рекомендації тощо); можливість інтеграції з різними прикладними системами, розробленими в різних середовищах (особливо з електронними таблицями, текстовими редакторами, правовими базами даних і довідниками).

Вибрані засоби і методи інформаційної технології повинні мати високу швидкість роботи з великими обсягами інформації; можливість реконфігурації обчислювальних потужностей; можливість створювати єдину базу зберігання довідкової та іншої інформації тощо. Важливою вимогою до інформаційно-програмного середовища АС ФК є наявність можливостей проведення розрахунків різного роду складності, аналітичних розрахунків з використанням статистичних та імовірнісних методів.

3. Технологія повинна забезпечувати: незалежність функціональної структури проведення контролю від платформ, мережевого забезпечення, інфологічної структури баз даних, графічного інтерфейсу; в основі інформаційної технології повинна лежати достатньо проста об'єктно-орієнтована алгоритмічна мова, для того, щоб контролер міг вносити в АС ФК необхідні поправки, як у зв'язку з виявленими помилками, так і у зв'язку зі змінами в законодавстві; від-

критість технологічної і програмної архітектури; надійність засобів розмежування колективного доступу; автоматизований контроль ведення журналу звернення до виділених баз даних закритої інформації, включаючи програмний контроль цілісності даних.

На рисунку 1 представлена схема взаємодії АС ФК з іншими підсистемами в системі управління підприємством.

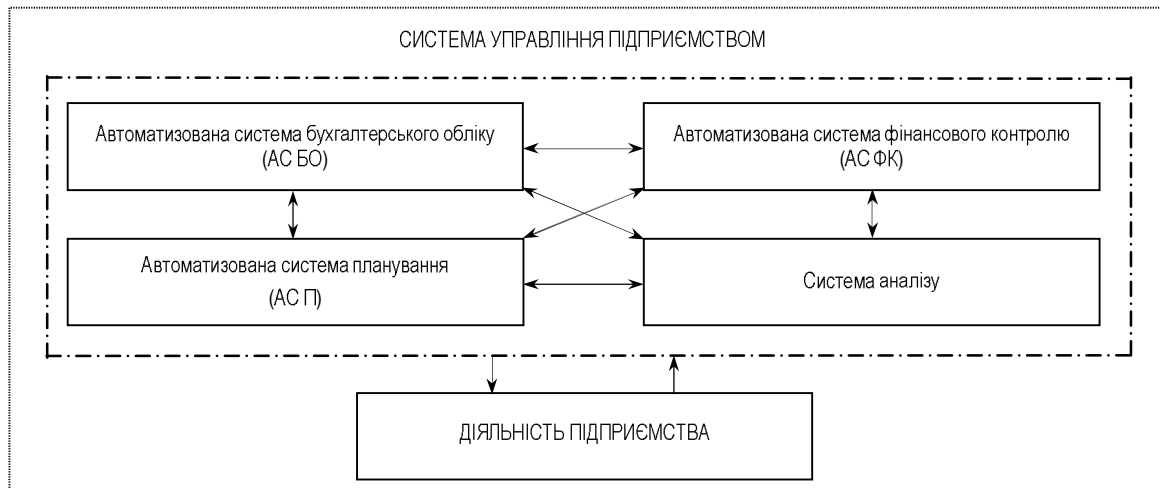

Рис. 1. Схема взаємодії АС ФК з іншими підсистемами в системі управління підприємством

При впровадженні АС ФК на підприємстві ця система повинна обов'язково мати зв'язок з іншими підсистемами системи управління для успішного її функціонування (рис. 1). Тому впровадження АС ФК доцільно в рамках інтегрованої системи управління підприємством. Якщо на підприємстві такі складові системи управління як облік, аналіз і планування будуть не автоматизовані, то в цьому випадку немає сенсу автоматизувати і контроль, оскільки при функціонуванні системи виникнуть труднощі, пов'язані з введенням інформації в систему. В рамках інтегрованої системи ця проблема відсутня, оскільки вихідна інформація інших АС буде входною інформацією АС ФК, а також використовуватиметься загальна інформаційна база.

Технологічний процес обробки інформації в АС ФК можна представити у вигляді схеми, яку побудовано на основі методології структурного аналізу і проектування – SADT (рис. 2) [6].

На рис. 2 представлена схема технологічного процесу обробки інформації в АС ФК. Дана схема побудована за принципом функціонування системи – вхід, вихід, механізм, управління, обробка. Вхідною інформацією буде вхідна та вихідна інформація АС БО, АС планування та інша інформація, необхідна для здійснення контролю. Це первинні документи, податкова, статистична та бухгалтерська звітність, журнал господарсь-

ких операцій, який на підприємстві ведеться у вигляді головної книги, акти попередніх ревізій, перевірок, інвентаризацій, звірянь, калькуляції витрат, бюджети та інші документи, які будуть перевірятися.

На виході системи буде отримано результат: звіт про результати перевірки – помилки, порушення, невідповідності діючому законодавству і нормативам підприємства; результати проведеного фінансового, статистичного аналізу (розраховані коефіцієнти, показники та сформульовані висновки по них); правильно сформовані кореспонденції, первинні і звітні документи; розрахунок суттєвості знайдених помилок; прогноз на майбутні періоди діяльності підприємства, якщо не виправити знайдені порушення, та прогноз з урахуванням рекомендацій контролера.

Управління здійснюється згідно з нормативно-правовою базою (закони, накази, розпорядження, інструкції, рекомендації органів законодавчої влади та інші документи), нормативами підприємства, які стосуються його діяльності, установчими документами, обліковою політикою, внутрішніми наказами, розпорядженнями, а також внутрішньофірмовими стандартами.

Механізмом виступають виконавці – контролери, ревізори, працівники служб внутрішнього аудиту та компоненти системи обробки даних: програмне, математичне, інформаційне, органі-

заційне, технічне, лінгвістичне, правове, ергономічне забезпечення.

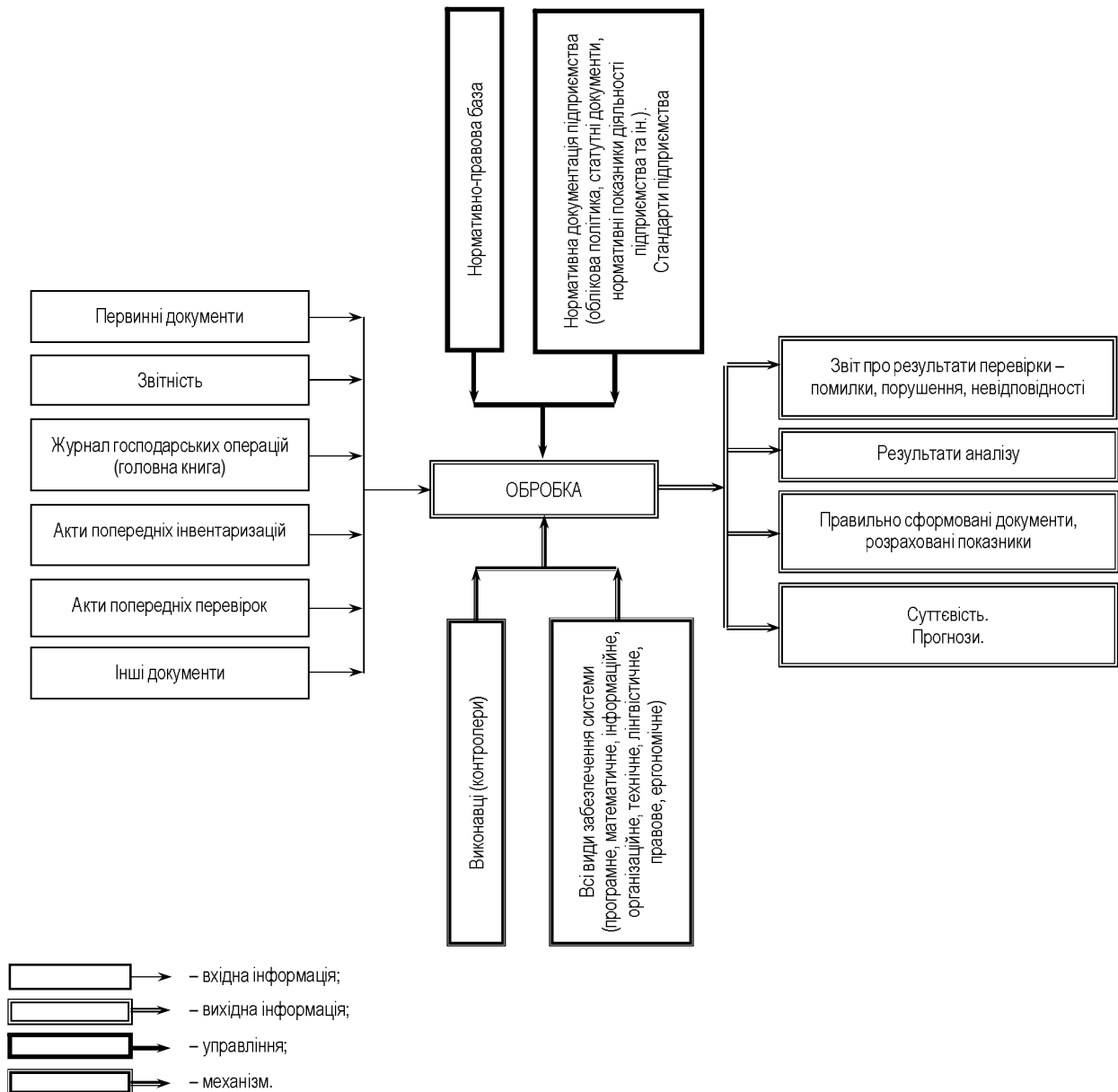

Рис. 2. Схема технологічного процесу обробки інформації в АС ФК

Обробкою інформації буде процес перетворення вхідної інформації на вихідну, який здійснюється людино-машинним механізмом під управлінням нормативно-правового поля.

Функціонування АС ФК можна зрозуміти завдяки задачам, які буде виконувати майбутня система. В розробленій функціональній схемі АС ФК представлено склад задач, що вирішуються в процесі здійснення контролю (рис. 3).

Склад задач, представлений на рис. 3, можна доповнити ще такими задачами, як оцінка економічності й ефективності операцій, проведених

на підприємстві; контроль політики і методу управління підприємством, організаційної структури підприємства, реальності, повноти, розташування, точності, класифікації облікових даних; перевірка рівня досягнення програмних цілей підприємства; перевірка підсумкових даних установленням взаємозв'язків між ними; виявлення причин і винуватців відхилень на основі бази знань; підтвердження вірогідності інформації, що міститься в бухгалтерській звітності та інші [15, с. 145].

Рис. 3. Схема функціональної структури АС ФК

При розробці системи необхідно задачі, які вона буде вирішувати, класифікувати, оскільки деякі з них мають однакову технологію реалізації, однакові або різні характеристики. Використовуючи класифікацію, наведену В.Ф. Ситником [13], представлені вище та на рис. 3 задачі доцільно класифікувати:

- 1) за функціями управління всі задачі належать до контрольних;
- 2) за роллю в процесі управління перелічені задачі є тільки економічного характеру;
- 3) за характером перетворення в основному задачі обчислювальні, але підзадачі задач аналізу, прогнозування, оцінки суттєвості і тих задач, які потребують оцінки, створення моделей, неординарних рішень, – будуть задачами прийняття рішень. Імітаційними є такі задачі: імітація облікових даних для планування і прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства, імітація облікового процесу з метою одержання необхідної інформації для управління підприємством, перевірка відповідності даних інвентаризації фактичним даним вибірковою імітацією процесу інвентаризації і звірянням її результатів з фактичними даними та ін.;
- 4) за математичною суттю більшість задач – це задачі прямого розрахунку, але є і такі, які вимагають логічних дій, наприклад задачі 1, 13, 14, 15, 16, 17, 18 (рис. 3) та ін.;

- 5) за можливістю формалізованого опису можна виділити формалізовані задачі – 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (рис. 3) та інші; слабо формалізовані; неформалізовані.

Значна частина задач може бути вирішена в рамках інтелектуальних систем – порадчих, експертних та прийняття рішень з використанням баз знань. Побудова системи, на наш погляд, не виключає необхідності рішення оригінальних локальних, з позицій функціональності, задач. Їх розробка повинна здійснюватися з використанням доступних для спеціалістів контролю інструментальних засобів програмування і орієнтацією на використання в умовах конкретного середовища проведення фінансового контролю.

Висновки. В результаті проведеного аналізу стану ринку програмного забезпечення на наявність автоматизованих систем, які використовуються при здійсненні фінансового контролю, виявлено, що існують розробки, орієнтовані тільки на вирішення окремих прикладних задач або функцій фінансового контролю і застосовуються або для проведення аналізу, або як допоміжний інструмент в діяльності контролера. Існує досить багато програм бухгалтерського обліку, які застосовуються для проведення окремих процедур контролю, але вони не охоплюють весь спектр задач контролю і тому необхідно розробити таку АС ФК, яка б їх вирішувала.

Визначено чинники, які обумовлюють необхідність використання автоматизованих систем та інформаційних технологій для підвищення ефективності здійснення фінансового контролю

за прийняттям управлінських рішень на підприємстві. Узагальнено основні вимоги, які повинна задовольняти АС ФК.

Розроблено схему взаємодії АС ФК з іншими підсистемами в системі управління підприємством, схему технологічного процесу обробки інформації в АС ФК та схему її функціональної структури. Класифіковано задачі, які вирішуватиме автоматизована система, і визначено напрямки розробки системи.

Напрямки подальшого розвитку. Сучасний контроль потребує науково-прикладних розробок і їх впровадження в практику. Тому подальше дослідження даної теми планується направити на розробку конкретних модулів автоматизованої системи фінансового контролю, пов'язаних з перевіркою фінансових потоків підприємства. Це потребує розробки моделі перевірки фінансових потоків, інформаційного забезпечення, необхідного для функціонування системи, алгоритмів рішення конкретних задач.

Список літератури

1. Абдикеев Н.М. Проектирование интеллектуальных систем в экономике: Учебник / Под ред. Н.П. Тихомирова. – М.: Издательство “Экзамен”, 2004. – 528 с.
2. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 399 с.
3. Білуха М.Т. Курс аудиту: Підручник. – К.: Вища шк. – Знання, 1998. – 574 с.
4. Бурцев В. Характеристика системы внутреннего (финансового) контроля коммерческой организации // Финансовый бизнес. – 2000. – № 8. – С. 24-27.
5. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
6. Дэвид А. Марк, Клемент МакГоуэн. Методология структурного анализа и проектирования SADT (Structured Analysis & Design Technique) // <http://www.interface.ru/fset.asp?Url=/case/sadt0.htm>.
7. Завгородний В.П. Автоматизация бухгалтерского учета, контроля, анализа и аудита. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с.
8. “Звезда-Энергетика” выбирает “1С:Предприятие” для эффективного контроля финансов // <http://www.cio-world.ru/casestudy/29157>.
9. Информационные системы в экономике: Учебник / Под ред. проф. В.В. Дика. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 272 с.
10. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: Монографія. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360 с.
11. Комп'ютеризація основних етапів організації та проведення контрольно-ревізійної роботи – запорука підвищення її ефективності // Фінансовий контроль. – 2002. – № 1. – С. 53-56.
12. Мельник П.В. Розвиток фінансового контролю як функції державного управління трансформаційними процесами // Фінансовий контроль. – 2001. – № 4. – С. 15-19.
13. Основи інформаційних систем / Под ред. В.Ф. Ситник. – К.: КНЕУ, 2001.
14. Романов А.Н., Одинцов Б.Е. Автоматизация аудита. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 336 с.
15. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.

Summary

This article studies the necessity of automation of financial control, analyzes the market of software and its the automated control systems. The charts of the interrelation of the automated systems of financial control with other subsystems of management, technologies of data processing and functional structures have been developed.

УДК 658:330.131.7

О.В. Таран, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

ІНФОРМАЦІЙНА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯК ОСОБЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ МЕТОДІВ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Визначено об'єктивність інформаційної невизначеності в умовах ринкових перетворень. Розглянуто адекватність методів управління фінансами якості вхідної інформації. Розкрито принцип оцінки ризику прийняття рішень у фінансовій сфері.

Ключові слова: невизначеність, управління фінансами, ризик-менеджмент, оцінка ризику.

Вступ. Прийняття будь-яких рішень неможливе без застосування належної інформації, бо саме інформація допомагає обрати прийнятний напрямок впровадження намічених дій. Особливо важливим є цей процес у ризик-менеджменті, де інформація покликана, насамперед, зменшити виникнення небажаних подій або передбачити їх.

При цьому слід відмітити, що роль та значення інформації постійно зростає, бо з часом вона охоплює все нові сфери економічного життя. Так, наприклад, із 1985 по 1996 роки приріст частини інформаційних секторів економіки у розвинутих країнах світу склав від 51 до 59 % [2]. Проте впровадження нових інформаційних технологій